

Marsskipan Føroya

ella rætti. Tílik lóg skal samtykkjast av tveimum triðingum av lögtingslimunum, og ognartøkan skal fara fram sambært neyðugum og átrokandi almennum tørvi.

(3) Fyri slíka ognartøku skal fult endurgjald latast.

§ 12. Trúarfrælsi

(1) Øll eiga rætt til at trúgva og til at útinna sína trúgv.

(2) Kristnitrúnni kunnu verða veittar serligar sømdir, tó uttan at gera seg inn á aðrar fatanir. (3) Fólakirkjan eigur lut eftir gomlum siði.

§ 13. Valrættur

(1) Val til løgting og kommunustýri fara fram á almennum, loyniligum og beinleiðis vali. Sama er við fólkatkvøðum. Í lóg verður ásett, hvør er valbærur, og hvør hefur valrætt. Ásetingar um valbæri og valrætt koma í gildi eftir næsta lögtingsval.

§ 14. Framsøgufrælsi

(1) Ein og hvør eigur rætt til undir ábyrgd at hava og bera fram sína hugsan.

(2) Á sama hátt eiga øll rætt til at vera við í samskipti og til at taka ímóti upplýsing.

§ 15. Felagsfrælsi

(1) Øll hava rætt til at taka seg sam-

an í feløg og fylkingar til eitt og hvørt endamál.

(2) Feløg og fylkingar kunnu avsigast við dómi, um atlit at trygd og landaskili krevur tað.

§ 16. Savningarfrælsi

(1) Øll eiga rætt til at savnast á almennum staði, um hetta ikki brýtur við trygd og landaskil.

§ 17. Vinna og arbeiði

(1) Øll eiga javnbjóðis rætt til at reka vinnu og handil. (2) Øll eiga javnbjóðis rætt til at arbeiða.

§ 18. Skúli

(1) Øll eiga javnbjóðis rætt til undirvísing og ókeypis fólka-skúla. Øll hava skyldu til at taka við undirvísing í barna- og ungdomsárum.

(2) Foreldur kunnu sjálv taka á seg ábyrgd av undirvísing barnanna, men dygdin skal vera eins góð og tann, ið tað almenna bjóðar.

§ 19. Sosial trygd

(1) Øll eiga rætt til sømilig kor.

(2) Landið skal hava umsorgan fyri, at øll fáa virðilig ellisár.

(3) Tann, sum hvørki sleppur fram at egnari vinnu ella løntum arbeiði, eigur at fáa almennan stuðul og styrk.

§ 20. Familja

(1) Landið tryggjar familjuni góðar umstøður.

(2) Børn eiga rætt til at vaksa upp undir tryggum og góðum korum.

§ 21. Innløgurættindi

(1) Øll eiga rætt til egna innløg.

(2) Landið skal gera tær avmarkingar, sum neyðugar eru til tess at tryggja fæstovnar, innløgurætt, búseting og náttúrutilfeingi.

(3) Tá ið íbúgvar leggja inn á sjónum ella á landi til sín sjálvs ella í felag, uttan at gjald er uppi, skal innløgur vera teimum frí og fingin.

(4) Tá ið grind er, skal tað mesta verða býtt í drápspartar ella heima-partar.

§ 22. Hvørsmansrættur

(1) Íbúgvar landsins eiga rætt til at ferðast um sjógv og haga, tá ið tað ikki er fólki, fæi ella náttúru til ampa.

§ 23. Óðalsjørð og landsjørð

(1) Skal landsjørð ella stórir partur av henni einiskiljast við lóg, skal henda lóg leggjast til fólkaatkvøðu í minsta lagi eitt hálvt ár og í mesta lagi eitt ár eftir, at løgtingið hevur samtykt hana. (2) Við lóg kunnu ásetast reglur um stødd á óðalsjørð.

§ 24. Tilfeingi og umhvørvi

(1) Myndugleikarnir varða um landsins tilfeingi.

(2) Landið eigur alt landtilfeingi, sum privat ikki eiga, og alt havtilfeingi.

(3) Tá vunnið verður úr landsins tilfeingi, skal landið antin krevja viðurlag ella tryggja øllum vinnurætt.

(4) Landið tryggjar, at almenna og privata tilfeingi landsins verður umsitið á sjálvberandi hátt við umsorgan fyri umhvørvinum.

Triði partur - Fyrisiting

§ 25. Fyrisitingarlig rættindi

(1) Øll fyrisiting skal vera grundað á lóg, góðan fyrisitingarsið, opinleika og gjøgnumskygðar mannagongdir.

(2) Allar fyrisitingarligar avgerðir skulu vera sakliga grundaðar, og allar metingar og grundgevingar av týðningi skulu vera skjalfestar.

(3) Tekur almennur stovnur ella myndugleiki fyrisitingarliga avgerð, ið gongur ímóti áhugamállum hjá borgara, skal hann hava skrivliga grundgeving.

(4) Fyrisitingarlig rættindi og mannagongdir skulu ásetast í lóg, sum m.a. skal áseta krøv um

gegni í fyrisitingini, rætt til innlit í almenn viðurskipti, egin viðurskipti og avgerðarmál, rætt til at leggja fyrisitingarliga avgerð fyri óhefta kærunevnd ella dómstól, rætt til hoyring um avgerðir og fyriskipanir og rætt til at lata onnur umboða seg í almennum málum.

§ 26. Kommunur

(1) Føroyar eru skipaðar í kommunur undir landsins eftirliti. Løgtingið ásetir, hvussu nógv kommunur kunnu skuldbindast við láni, borgan ella á annan hátt.

(2) Kommunustýrini eru fólkavald sambært lóg og skipa viðurskiptini á staðnum.

(3) Kommunur kunnu við heimild í lóg álíkna skatt til tess at fígga uppgávur sínar.

§ 27. Skipan Fjórði partur - Dómsvald

(1) Dómsvaldið er hjá óheftum dómstólum, sum verða skipaðir sambært lóg. Rættargangur er almennur og skipaður við í minsta lagi tveimum rættarstigum. Rættargangur kann kortini vera óalmennur, um serlig viðurskipti krevja tað.

(2) Dómari skal í yrki sínum bert halda seg til lógina. Dómari kann bert verða loystur úr starvi, tá hann hevur nátt galdandi fráfaringsaldri, um umskipan av dómstólunum ber við sær, at hann verður fluttur í annað starv, ella við dómi.

(3) Reglur um tilnevning av dóm-arum og um setanarviðurskipti teirra verða ásettar í lóg.

§ 28. Skuldseting og ákæra

(1) Skuldseting og ákæra kunnu einans setast fram sambært heimild í lóg. (2) Eingin kann revsast uttan beinleiðis heimild í lóg.

§ 29. Leikfólk í rættargongdini

(1) Nevningar skulu døma í serliga álvarsligum revsimálum.

(2) Í øðrum revsimálum kunnu eisini dómsfólk døma saman við lögfrøðiligum dómara. (3) Serkøn fólk kunnu eisini luttaka saman við lögfrøðiligum dómara í rættarmálum.

§ 30. Rættarmál

(1) Øll eiga rætt til at vera umboðað í revsimálum ella øðrum málum, sum tað almenna reisir móti teimum.

(2) Rættindi til sakkøna umboðan og fría málsgongd skulu nágreinast í lóg.